

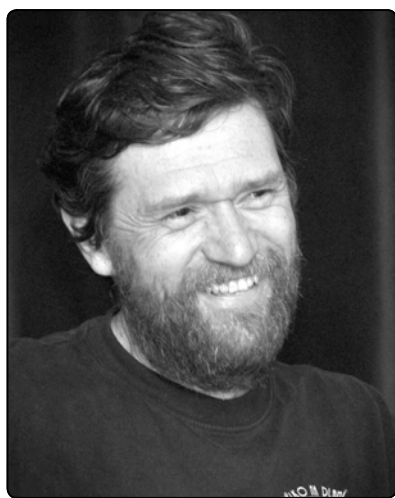
ZPRAVODAJ

WINTRŮV RAKOVNÍK 2017

4

FEYDEAU VĚDĚL, JACÍ JSME

Dvojrozhovor Zpravodaji poskytli režiséři Divadýlka na dlani z Mladé Boleslavi **Radek Kotlaba** a **Petr Havlík**.

Proč jste se rozhodli inscenovat dvě hry v jednom představení?

Radek Kotlaba: Protože jsou krátké. Feydeau napsal sedm krátkých aktovek z manželského života. Z nich jsme vybrali dvě, které zhruba časově dohromady odpovídají hodině a čtvrt, což je průměrná stopáž našich představení. Důvod tedy rozhodně není ideový, ale spíše technický.

Z jakého důvodu režirovali dva lidé? Nestačil by jeden?

Petr Havlík: Nabídku režirovat jsem dostal od Radka Kotlaby. Dohodli jsme se, že si představení rozdělíme.

Radek Kotlaba: Petr Matoušek režirovat nechtěl a Petr Havlík ano. Mně se jedna z Feydeauových aktovek líbila natolik, že jsem si ji chtěl udělat také. Dá se tedy říci, že nás ke zmíněné formě představení dovedly okolnosti.

Jak se takové představení zkouší? Zkoušeli jste každé představení zvlášť?

Petr Havlík: Rozdělili jsme si zkušební dny a ze začátku jsme se s druhou partou ani moc neviděli. Až měsíc před generálkou jsme se společně sešli na jevišti a obě představení spojili.

Takže jste navzájem neviděli představení druhé skupiny až do této chvíle?

Radek Kotlaba: Ne. Byly to vlastně dvě předváděčky.

Petr Havlík: Samozřejmě své kolegy známe a víme, co od nich můžeme čekat, přesto se však jednalo o velmi příjemné překvapení.

Radek Kotlaba: Říkali jsme si hned, že to půjde hezky dohromady. Že druhá skupina sice nejde stejnou cestou jako my, ale možná to bude tím lepší. Obě aktovky ne-

jsou postaveny úplně stejně, je ovšem otázka, zda to tak vidí i jiní nebo jenom já. Že nejde o dva identické přístupy a že divák má možnost vidět dvě rozdílně pojaté věci. Jediné, co nás dlouhodobě spojovalo, byla skutečnost, že hrajeme v jedné scéně. Ta vznikla především Petrovou zásluhou. Přemýšlel jsem, jak to dohrajeme v tom, co po nich na jevišti zbyde a jak to vyřešíme bez velké přestavby.

Dopředu jste si tedy určili pouze to, jak bude vypadat scéna...

Petr Havlík: Již před prvními zkouškami jsme si s Radkem sedli a vytvořili první návrh scény. Řekli jsme si, v jaké to bude době, jaká bude její stylizace, a z toho jsme vycházeli. Už od začátku jsem chtěl koberec, za tím jsem si stál. Nakonec jej využil i Radek.

Feydeau byl na letošní přehlídce zastoupen hned ve dvou představeních. Proč myslíte, že jsou jeho hry tak úspěšné a hrané?

Radek Kotlaba: Protože jsou veselé a protože dobrých komedií není nikdy dost. Divák příliš nechce řešit v divadle těžké věci. Chce se hlavně bavit. Feydeau měl úžasné odpozorované lidské typy. Věděl, jací jsme, a to se i po více než sto třiceti letech nemění. Je ovšem jasné, že ne každému s Feydeauem kápneme do noty. Některé divačky odcházely z našich předchozích představení mírně rozladěné z toho, že

z žen děláme semetricky, fúrie a hystericky uještěné bytosti. Myslím si, že i toto byla Feydeauova zkušenost, kterou s ním možná někteří muži sdílí. Minimálně jde o věci, které vyvolávají smích. A to je to nepodstatnější.

Dnešní představení byla vaše režisérská prvotina?

Petr Havlík: Podobnou nabídku jsem skutečně dostal poprvé. Byl jsem za to velmi rád, uchopil jsem ji za vlasy jako obrovskou výzvu. Zabýval jsem se tím vlastně každý okamžik. Přehrával jsem si scény, zkoušel, jak by to mohlo do sebe zapadat.

A jaké jsou vaše další plány? Přece neskončíte u jednoho představení?

Petr Havlík: Rád bych se do režirování někdy pustil znovu. V Divadýlku na dlani jsou úžasní herci, takže to bylo velmi příjemné. Zatím však v plánu nic jiného nemám.

Divadýlko na dlani se vrací do Rakovníka vlastně každý rok. Vracíte se rádi?

Radek Kotlaba: Když nemáme novou věc, se kterou bychom do Rakovníka mohli jet, začínáme být nervózní a tlačíme na to, abychom rychle něco dodělali a měli zde co hrát. Rakovník je naše velmi tradiční a velmi oblíbená šta-ce. Do určité míry si už bez účasti v Rakovníku průběh divadelní sezóny ani neumíme představit.

Petr Havlík: Rádi se sem vracíme.

Jaké jsou záměry Divadýlka do časů budoucích?

Radek Kotlaba: V současné době v intencích toho, s čím jsme přijeli letos, nepřipravujeme nic nového. Nicméně, v loňském roce měla letní premiéru hra „Noc na Karlštejně“, ke které se pravděpodobně letos v létě zase vrátíme. Jde o čistě plenérovou a letní záležitost, bude to tedy vyžadovat určité oprášení. Petr Matoušek také píše několik historických výstupů, které by měly být odehrány u příležitosti stého výročí bitvy u Zborova. V nejbližší době začneme zkoušet, abychom v červenci mohli vystoupit jednak na Ukrajině a posléze také asistovat při oslavách výročí v Čechách. To jsou ty neaktuálnější plány Divadýlka.

Honza Švácha

Divadelní spolek TYL Říčany

Ludmila Ulická: Ruská zavařenina

Hra Ludmily Ulické *Ruská zavařenina* se na české amatérské divadelní scéně neobjevuje zrovna často. Přitom text samotný je vysoce kvalitní variací na mnohé ruské klasické hry, nejvýrazněji na Čechovův *Višňový sad*, jež s humorem variuje, zasazuje do paradoxních souvislostí a přitom podává zdrcující zprávu o současné (podle mého názoru nejen) ruské společnosti. Ovšem ruku v ruce s kvalitou textu jdou nároky, které hra klade na inscenátory.

Hned na začátku je nutno přiznat, že říčanský soubor, pod vedením režisérky Radany Šimčíkové, uchopil *Ruskou zavařeninu* za ten správný konec. Tvůrci přesně pochopili a odkryli, o čem hra je, k čemu se vyjadřuje a jakými prostředky. Všechny postavy jsou přesně dramaturgicky interpretované, znají svoje místo v celku i rozporuplnosti svých charakterů. Jediný nedostatek v tomto ohledu nacházím v postavě Varvary (Petra Hercíková), u které není zcela zřetelný její charakter a postoj v názorových střetech se svými sestrami. Naopak výrazný a proměnlivý charakter vytvořil David Kulhan v roli Andreje Ivanoviče Lepechina, kdy divákovi přesně zprostředkoval životní filosofii a vývoj své postavy. Ale mluvit by se dalo i o jiných. Za všechny zmíním Vojtěcha Nejedlého jako Rostislava, který především svým závěrečným monologem přispěl ke konečné působivosti celé inscenace.

Pomáhá i scénografické řešení, které je přehledné, jednoduché a přitom sdělné a jdoucí zcela po smyslu tématu hry.

Co ale představení podráždí nohy, je jeho temporytmus. Prodlevy mezi jednotlivými re-

plikami, absence konverzačního stylu, kde jedna postava neposlouchá druhou, každý si jede to své a teprve ve chvíli situačního akcentu se zaposlouchá, mají za efekt únavnost a rozvleklost. Znatelné je to především v druhém dějství, a to ve chvíli, kdy má humor a nadsázka plynule přejít do vážného konfliktu. Ten není předchozím děním dostatečně vygradován a nepůsobí tak dostatečně vyhoceně. V tomto případě by byl možná vhodnější ostrý střih u jednotlivých postav a nehrát tolik jednotlivé charaktery, ale aktivně jednat v situaci. Také dlouhé čekání na příchody některých postav

hru zbytečně zahlcují vteřinami navíc, které, když se sečtou, můžou na některého diváka působit až úmorně.

I přesto musím ale znovu podtrhnout, že říčanská inscenace *Ruské zavařeniny* je dílem poučeným, ve kterém tvůrci přesně ví, před čím stojí a do veliké míry i jak dosáhnout účinku na diváka. Věřím, že po odstranění zmíněných nedostatků se může jednat o výraznou inscenaci. Zaděláno na to je.

Adam Doležal

Je to obraz současného Ruska

Text Ludmily Ulické *Ruská zavařenina*, který vznikl jako „afterčechov“, moderní parafráze nejznámějších Čechovových her, zinscenoval a na Wintrovky přivezl Divadelní spolek TYL Říčany. O tom co, proč a nač, povídá režisérka Radana Šimčíková.

Jak vypadá váš obvyklý repertoár a jak do něj zapadá *Ruská zavařenina*?

Nejradši děláme komedie, tak teď jsme si chtěli zkusit něco trošičku jiného. Čechova jsme nikdy nedělali, začali jsme z opačného konce. Hledali jsme hru podle obsazení, aby si zahráli všichni herci. Našli jsme jich několik, všichni si to přečetli a usoudili jsme, že *Ruská zavařenina* se nám líbí nejvíce a má k dnešku pořád co říct. I autorka je sympatická, její humor je mi velmi blízký, jinak bych tu hru nedělala. Je to obraz současného Ruska a „zbytečných lidí“, kteří se ze své situace nikdy nevyhrabou, protože jsou hrozně neschopní a nemají snahu, takové typické Čechovovské postavy. Myslím, že Rusko bude pořád stejné, i když teď už se nejspíš posunulo zase trochu jinak. Ulická

to myslím psala kolem roku 2000, tedy ještě před Putinem.

Když říkáte, že jde o obraz současného Ruska, znamená to, že to vnímáte jako výhradně ruský problém? Nemáte pocit, že byste potkávala takové Čechovovské postavy v běžném životě?

V každé společnosti takoví lidé jsou, určitě i v mém okolí se někdo najde.

Autorce věnujete v anotaci poměrně velký prostor, skoro to vyznívá, že Vám jde více o ni, než o hru samotnou...

Hra je samozřejmě nejdůležitější, ale mně osobně je autorka velmi sympatická. Byla to statečná žena, prožila si svoje a vlastně je to

taková disidentka. Jinak tohle byla první hra, kterou jsme od ní dělali.

Jak vaše inscenace vznikají? Jste autoritativní režisérka, nebo jde spíš o kolektivní práci?

Autoritativní moc ne, ale úplně kolektivní práce to taky není. Mám poslední slovo, aby vše zapadalo do řádu hry, i když hledáme a zkoušíme společně. Mám radši, když herci přichází s nápady – jednak jich sama tolik nemám a jednak myslím, že když jsou o něčem sami přesvědčení, tak jim to líp jde.

Co pro vás na práci s textem nebo při inscenování bylo nejnáročnější?

Hodně jsme řešili pád domu, původně měl být fiktivní. A scéna vůbec byla poměrně složitá, protože máme v našem divadle víceúčelový sál bez elevace, takže jsme museli všechno vytáhnout dost dopředu. Ale nejvíc práce daly dialogy, aby měly spád a navazovaly. To bylo asi nejtěžší.

Pracovali jste i s „předlohou předlohy“?

Nevím, jestli to splnili všichni, ale než jsme začali zkoušet, dostali herci za úkol přečíst si aspoň ten Višňový sad. Jinak Čechovovy hry znám. S herci jsme probírali paralelní postavy s Višňovým sadem, i v čem se oboje liší.

Jak jste pracovala s textem, zkracovala jste hodně?

Ano, hodně, původně je hra daleko rozsáhlejší. Věci, které nejsou současné, různé odkazy a odbočky jsme proškrtali.

Máte už nějakou další představu, do čeho byste se chtěla pustit příště?

Ano, už zase hledáme novou hru, možná, že se vrátíme k něčemu kratšímu. Ráda bych si někdy zkusila Shakespeara – zjistit, jestli na to mám.

Rachel Duchková

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav Georges Feydeau: Nebožka panina matka & Ještě jsme nekakali (Dáváme děťátku klystýr)

Divadýlko na dlani z Mladé Boleslavi uvedlo představení dvou aktovek věhlasného francouzského komediografa Georgese Feydeaua. Jde o aktovky z poslední fáze jeho tvorby, v nichž zúročil své zkušenosti z vaudevillu v novém žánru označovaném jako manželská fraška. V pěti aktovek na téma problémů a krize manželství, ve kterých vtip a lehkost dřívějších komedií zhutnil do trpké

sarkastické zkratky, sahá až na dřeň vztahů. Z této pětičky si soubor vybral dvě hry, a sice aktovky Nebožka panina matka a Dáváme děťátku klystýr (On purge bebe!), kterou si mladoboleslavští přejmenovali na Ještě jsme nekakali.

Nutno předznamenat, že jsme viděli představení herecky disponovaného souboru, které pobavilo. Inscenace je založena na interpretaci

výchozích textů, a to na velice dobré herecké úrovni. To se týká obou aktovek.

Nebožka panina matka v režii Petra Havlíka je sevřenější tvar, který je dán už textovou předlohou. Ten by bylo ještě možné povýšit z roviny interpretace textu větším využitím divadelní nadsázky a rozehráním některých situací. Inscenací by prospělo v prostředcích barvitější uchopení role Ivony. Po zdařilých výchozích scénách se výrazové prostředky příliš nemění a Ivonin part se tak stává poněkud stereotypním. Pozornost by si zasloužilo zpracování pointy celé aktovky. V inscenaci zaujaly herecké výkony Martina Weisse v roli Luciana a Jana Jíseho v roli Josefa.

V Ještě jsme nekakali v režii Radka Kotlaby jsou (již od autora) vedeny tři linie, což se zdá pro plochu aktovky nepřilíživě výhodné. Přinejmenším to je problematické z hlediska dosažení sevřeného tvaru. Stejně jako u Nebožky paniny matky by inscenací prospělo rozehrání některých situací a uplatnění divadelní nadsázky, i když ta zde zcela nechyběla (obsazení role dítěte dospělou Klárou Pabišovou). V prostředcích barvitější uchopení role Jullienne Follavoine by povýšilo jinak dobrý herecký výkon Libuše Mikulecké. Z hereckých partů je třeba vyzdvihnout Petra Matouška v roli Sébastiena Follavoine. Je ukázkou schopnosti uplatnění hereckého komentáře a vytvoření plasticity dramatické postavy.

Milan Strotzer

Latrina Magika při V.A.D. Kladno

Vítězslav Nezval, John Red: Valérie a týden divů

Kladenský soubor V.A.D. patří již k pravidelným návštěvníkům Wintrova Rakovníka. Ať už s inscenacemi svého hlavního proudu (např. Upokojenkyně), nebo vedlejšími projekty (např. Charmsovy pašije). Inscenace podle románu Vítězslava Nezvala, vykazujícího poetické a surrealistické prvky, Valérie a týden divů, patří mezi tyto vedlejší projekty.

Tvůrci k látce přistoupili jako ke snu svého druhu. Celé představení je traktováno jako jeden veliký inscenační koncept, který za pomoci světla, projekce, principů laterny magiky, zvuku, ale i herectví vypráví téměř celý Nezvalův příběh ve formě jakéhosi daydreamingu. Všechny složky tvoří jeden osobitý celek a nelze z nich jednu vybrat, aniž bychom nemluvili o její funkci ve zvoleném konceptu. Většina herců je využívána jako další jevištní znak a vybočuje z nich jen představitelka titulní role, Martina Henry, která diváka provází celým představením a je jeho srdcem i motorem. Většina diváckých vjemů je tvořena za pomoci asociací, jak obrazových, tak zvukových a snová atmosféra je podpořena i temporytmem výstupů položených na dialozích. Soubor ovšem nezapomněl ani na svůj typický humor, kterým staví některé drastické scény (bičování, sebevražda kněze Graciána) do sympatického odstupu.

Zvolený inscenační koncept je od souboru důsledně a až nekompromisně dodr-

žován. Výsledný divácký vjem se tedy do značné míry odvíjí od toho, zda jej který divák přijme, či ne. Troufám si tvrdit, že inscenace si najde i takového diváka, který na surreálnost a poetičnost celku nepřistoupí a představení na ně nebude působit. Její kvalita je totiž přímo odvozena od subjektivního vnímání a skládání podvědomých aso-

ciací každého diváka zvlášť. Za sebe můžu říct, že já se na vlnu kladenského souboru naladil už na začátku (už proto, že jsem dostal jasný klíč, jak inscenaci číst) a představení si náramně užil.

Adam Doležal

Jan Červený a subjektivní Nezval

V inscenaci Valérie a týden divů se sekce V.A.D. Kladno Latrina Magika rozhodla dále pracovat s projekcí, která se objevila už v dřívější inscenaci (tehdy sekce Ruský kroužek) Charmsovy pašije. Zpravodaj si dal za úkol vyzpovídat režiséra Jana Červeného.

Jak jsi dospěl k práci s projekcí na divadle?

Máme sekci, v níž děláme jiné divadlo než naše kmenové. Valérie se už dlouho rýsovala jako adept ke zpracování. Vyzkoušeli jsme si práci s projektorem a přišlo nám, že by šla víc dotáhnout a že by se mohla potkat s Nezvalovým surrealismem. Dala by se posunout ještě dál, ale už takhle je to hrozně náročné. V inscenaci je asi 658 věcí, které se mohou podělat, a vždycky se jich podělá třeba jen 30. Mohli bychom dělat například přímé přenosy a nějaká další kouzla, ale zjistili jsme, že to už je nad naše organizační síly.

Takže v rámci práce s projekcí, je Valérie váš strop?

S projekcí možná budeme pracovat ještě do třetice.

Co tě na projekci na divadle nejvíce fascinuje?

Přijde mi dobré, když se udělá tak, aby nebyla samoúčelná a aby byla divadelně funkční. Jinak se v ní vůbec nevyžívám, ani k ní nevzhlížím. Za nejčistší divadlo považuji, když si dva povídají a baví tě to.

A co tě nejvíce fascinuje na tématu Valérie?

Knížku mi dala přečíst kamarádka. Zjistil jsem, že má něco do sebe a že to něco je těžko uchopitelné. Hned mi začalo naskakovat, že je to dobrá divadelní látka. Hodně jsme o díle mluvili. Každý si do něj promítnul, jak ho vidí, o čem je, a pak jsme to propojili s darkcabaretovou poetikou a hudbou. Je to takový subjektivní Nezval.

Jirka Štraub

